

деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16 жовтня 2019 року № 193–ІХ, „Про Вищу раду правосуддя“ від 21 грудня 2016 року № 1798–VIII від 11 березня 2020 року № 4-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-20#Text>.

13. Рішення КСУ у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України "Про психіатричну допомогу" (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу) від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#Text>.

14. Рішення КСУ у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 171-2 Кодексу адміністративного від 8 квітня 2015 року № 3-рп/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15#Text>.

15. Савчин Михайло. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку. 2005–2020 : монографія. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 384 с. (С. 268).

16. Синицына А.М. Роль Конституционного Суда Республики Беларусь в обеспечении конституционализации нормотворчества и правоприменения. *Вестник Полоцкого Государственного Университета. Серия D*. 2018. С. 202–206.

17. Теплюк Михайло. Питання чинності законів України в аспекті конституційної юрисдикції. *Віче*. № 4. 2012. С. 25–28.

Беленок В. П.,

здобувач наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ

ПОГРОЗА АБО НАСИЛЬСТВО ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ, ВЧИНЕНІ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ

Єдиною кваліфікуючою ознакою погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ч. 4 ст. 345 КК України), є вчинення таких дій організованою групою. Відповідно до ч. 3 ст. 28

КК України кримінальне правопорушення визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) кримінальних правопорушень, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи. Відтак, для кваліфікації погроз або насильства організованою групою необхідно встановити кримінально-правові ознаки цього злочинного об'єднання – «закріплені в законі про кримінальну відповідальність, а також інших формах (джерелах) кримінального права їхні риси, властивості та особливості, які застосовують під час кваліфікації злочинів» [1, с. 99]. На підставі аналізу ч. 3 ст. 28 КК України можна виділити такі обов'язкові кримінально-правові ознаки організованої групи: 1) участь декількох (трьох і більше) осіб; 2) попередня зорганізованість в об'єднанні; 3) стійкість; 4) мета вчинення двох і більше кримінальних правопорушень; 5) об'єднаність єдиним планом, відомим усім учасникам групи; 6) розподіл функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану.

Під час дослідження цієї кваліфікуючої ознаки не можна залишити поза увагою той факт, що законодавець, по-перше, визнав такою, що обтяжує відповідальність, лише одну обставину. По-друге, має місце порушення логіки побудови кваліфікованих та особливо кваліфікованих складів, зокрема в контексті диференціації форм співучасті в кримінальному правопорушенні.

Як слушно зауважено в науковій літературі форми співучасті, закріпленні у ст. 28 КК України, а також статтях Особливої частини КК України, розміщені за ступенем суспільної небезпеки: від найменш до найбільш небезпечних. Якщо кваліфікуюча ознака певного злочину передбачає одну форму співучасті (наприклад вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою), то наступна особливо кваліфікуюча ознака повинна передбачати вчинення його у більш небезпечній на один ступінь формі співучасті (тобто організованою групою) [2, с. 167].

Це правило порушене у зв'язку з тим, що серед кваліфікуючих ознак злочину, передбаченого ст. 345 КК України, встановлено його вчинення у складі найбільш небезпечної серед форм співучасті, які можуть визнаватися кваліфікуючими чи особливо кваліфікуючими ознаками певного злочину. Очевидно, що тут допущено помилку. Адже на практиці вчинення погроз або насильства у складі організованої групи трапляється рідко, так як це діяння має високий

рівень латентності. Його також дуже складно довести через труднощі встановлення усіх ознак організованої групи. Відтак у статистичних обліках ч. 4 ст. 345 КК України практично не фігурує. Не траплялася вона і у вивчених судових рішеннях.

Погрози або насильство щодо правоохоронців у складі групи осіб чи групи осіб за попередньою змовою також відбуваються рідко (наприклад, у 2020 р. лише у 2,4 % – кримінальних правопорушень, передбачених ст. 345 КК України, серед проваджень, направлених до суду (додаток А.5). Насправді таких групових посягань на працівників правоохоронних органів трохи більше, однак не завжди вдається довести спільну участь їх суб'єктів. Тому очевидно, що більш логічно було б у ст. 345 КК України передбачити вчинення погроз або насильства у складі групи осіб.

А. М. Удод запропонував доповнити ч. 3 ст. 345 КК України вчиненням цього злочину групою осіб за попередньою змовою (сприйняття такої пропозиції забезпечить послідовність та повноту кримінально-правового захисту працівників правоохоронних органів від групових форм злочинної поведінки, сприятиме ефективнішій реалізації принципів справедливості та індивідуалізації кримінальної відповідальності) та залишити чинну редакцію ч. 4 ст. 345 КК України, не зважаючи на відсутність судової практики (на його думку це обумовлено, по-перше, певним превентивним потенціалом цієї норми та, по-друге, виконання нею ролі додаткової кримінально-правова гарантії діяльності правоохоронних органів в умовах інтенсифікації протидії організованим злочинності в Україні) [3, с. 149; 4, с. 11].

Пропозиції А. М. Удода щодо доповнення ч. 3 ст. 345 КК України видаються не зовсім коректними, оскільки за таких обставин в межах однієї частини статті будуть поєднуватися основний та кваліфікований склад. А тому відповідальність за умисне заподіяння працівникові правоохоронного органу тяжкого тілесного ушкодження у складі групи осіб за попередньою змовою буде такою як і за вчинення зазначених дій одноособово. Відтак, більш логічною видається пропозиція замінити в ч. 4 ст. 345 КК України організовану групу на групу осіб за попередньою змовою.

Список використаних джерел

1. Вознюк А. А. Теоретичні та практичні проблеми кримінальної відповідальності за створення злочинних об'єднань та участь у них як посягання на громадську безпеку : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2018. 652 с.

2. Вознюк А. А. Проблемні питання кваліфікації порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин

людини, учиненого у співучасті / А. А. Вознюк // Правові реформи в Україні [Текст] Ч. 1 : зб. матеріалів V Всеукр. наук.-теорет. конф., Київ, 16 жовт. 2013 р. – К. : Нац. акад. внутр. справ. – 2013. – С. 167–168.

3. Удод А. М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2013. 220 с.

4. Удод А. М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2013. 16 с.